

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinствена Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinaricama špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave Carina Crne Gore i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvatnost

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Statistika spoljne trgovine se obrađuje i publikuje po specijalnom sistemu trgovine.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987.- godinom. U 2006. godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 4. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje odredišta kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši ili dalje obrađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Statistika spoljne trgovine se temelji na Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (Službeni list RCG, broj 18/12); Sporazumu o međusobnoj saradnji Zavoda za statistiku i Uprave carina Crne Gore od 22.06.2004. godine (Aneks II od 20.01.2009. godine); Carinskim zakonima (Sl. RCG br. 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave (Sl. list RCG 03/2003 i 08/2007) i niz drugih uputstava.

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Customs Administration of Montenegro each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

External trade statistics use special trade system for processing and publishing data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 2006, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 4. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

External trade statistics base on the Law on official statistics and official statistics system of Montenegro (Official Gazette no18/12); Protocol of mutual cooperation in field of statistics of external trade statistics from 22.06.2006 (Annex II from 20.01. 2009.); Customs Laws (Official Gazette No7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) and Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazette No. 03/2003 i 08/2007).

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

15 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR

thous. EUR

	Vrijednost / Value					
	2010	2011	2012	2013	2014	
Ukupni izvoz	330 367	454 381	366 896	375 585	333 166	Total exports
Ukupan uvoz	1 657 329	1 823 337	1 820 850	1 773 352	1 784 214	Total import
Saldo robne razmjene	-1 326 963	-1 368 956	-1 453 954	-1 397 767	-1 451 048	Goods trade balance

15 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE
SA ČLANICAMA CEFTATRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO
AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	
Ukupno	366 896	375 585	333 166	1 820 850	1 773 352	1 784 214	Total
Ukupno CEFTA	143 667	185 771	151 754	812 749	687 091	669 580	Total CEFTA
Učešće CEFTA u CG	39	49	46	45	39	38	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	83 360	133 473	80 006	532 886	505 939	480 664	Republic of Serbia
B i H	27 413	18 385	31 858	123 225	126 201	126 703	B i H
Albanija	7 634	11 973	15 169	13 966	25 645	32 645	Albania
Makedonija	2 293	2 762	3 365	27 527	25 109	26 018	Macedonia
Moldavija	0	-	4	143	167	176	Moldavia
Kosovo	22 968	19 177	21 353	4 565	4 030	3 373	Kosovo

15 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports				
	2011	2012	2013	2014	
Ukupno	454 381	366 896	375 585	333 166	Total
Italija	31 064	12 393	15 722	34 829	Italy
Republika Srbija	79 820	83 360	133 473	80 006	Republic of Serbia
Grčka	39 285	3 575	3 594	295	Greece
Hrvatska	45 892	83 544	59 548	33 110	Croatia
B i H	22 412	27 413	18 385	31 858	B&H (with RS)
Slovenija	30 293	28 887	36 007	13 310	Slovenia

15 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Uvoz / Imports				
	2011	2012	2013	2014	
Ukupno	1 823 337	1 820 850	1 773 352	1 784 214	Total
Republika Srbija	541 456	532 886	505 943	480 664	Republic of Serbia
Njemačka	110 813	115 665	116 468	114 725	Germany
Italija	117 519	112 453	117 621	116 046	Italy
Grčka	144 704	159 189	149 796	144 457	Greece
Slovenija	81 085	73 141	64 136	56 669	Slovenia
Švajcarska	19 772	23 482	13 027	12 540	Switzerland

15 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2011	2012	2013	2014	
UKUPNO	1 823 337	1 820 850	1 773 352	1 784 214	TOTAL
Evropa	1 592 450	1 584 402	1 527 887	1 542 019	Europe
Albanija	12 721	13 966	25 645	32 645	Albania
Austrija	41 413	32 676	33 505	32 439	Austria
Belgija-Luksemburg	6 960	9 055	10 046	8 698	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	142 507	123 225	126 201	126 703	B&H (with RS)
Bugarska	8 922	9 030	9 433	8 285	Bulgaria
Velika Britanija	13 658	18 091	11 736	12 855	Great Britain
Grčka	144 704	159 189	149 796	144 457	Greece
Danska	3 351	3 749	1 645	2 347	Denmark
Italija	117 519	112 453	117 621	116 046	Italy
Mađarska	17 139	18 797	21 228	20 727	Hungary
Njemačka	110 813	115 665	116 468	114 725	Germany
Slovenija	81 085	73 141	64 136	56 669	Slovenia
Republika Srbija	541 456	532 886	505 939	480 664	Republic of Serbia
Poljska	13 529	13 053	16 684	16 660	Poland
Makedonija	27 158	27 527	25 109	26 018	Macedonia
Rumunija	32 903	26 348	19 638	23 776	Romania
Ruska Federacija	9 227	13 737	3 499	3 192	Russian Federation
Hrvatska	92 777	110 436	97 511	107 682	Croatia
Francuska	31 622	22 166	17 503	28 305	France
Holandija	27 573	32 139	29 292	59 552	Netherlands
Češka Republika	20 725	18 397	12 015	13 134	Czech Republic
Švajcarska	19 772	23 482	13 027	12 540	Switzerland
Švedska	5 046	3 610	7 938	4 276	Sweden
Španija	22 965	21 837	36 515	34 324	Spain
Turska	25 653	28 501	33 258	36 384	Turkey
Ostale zemlje	21 251	21 246	22 500	18 916	Other countries
Azija	166 087	189 356	200 240	198 249	Asia
Iran	337	547	242	382	Iran
Izrael	1 074	1 247	675	732	Israel
Indija	7 014	7 054	5 131	5 645	India
Indonezija	3 440	3 142	3 378	3 547	Indonesia
Japan	19 650	15 532	16 463	18 506	Japan
Kina	103 080	130 615	142 895	132 736	China
Koreja	9 464	8 371	7 995	7 351	Korea
Sirija	45	46	34	41	Syrian Arab Republic
Tajland	4 512	4 311	4 292	4 404	Thailand
Hong Kong	728	687	573	1 018	Hong Kong
Ostale zemlje	16 743	17 804	18 562	23 887	Other countries
Afrika	13 835	3 852	5 357	4 167	Africa
Alžir	674	265	1 087	37	Algeria
Obala Slonovače	2	8	5	16	Ivory Coast
Egipat	8 401	665	598	691	Egypt
Etiopija	57	35	16	38	Ethiopia
Kenija	95	113	130	117	Kenia
Libijska Arapska Džamahirija	0	0	-	-	Libyan Arab Jamahiriya
Tunis	756	753	940	995	Tunis
Ostale zemlje	3 434	2 013	2 582	2 273	Other countries
Amerika	50 543	42 720	39 259	39 256	America
Kanada	1 235	1 153	1 345	1 140	Canada
Panama	106	30	52	41	Panama
SAD	13 959	13 712	15 317	15 361	USA
Argentina	1 449	1 583	1 686	1 445	Argentina
Brazil	25 130	15 472	13 275	12 158	Brazil
Ekvador	3 445	2 659	3 984	4 787	Ecuador
Kolumbija	588	331	354	93	Columbia
Peru	136	238	155	214	Peru
Djevičanska ostrva	0	0	30	-	The Virgin Islands
Ostale zemlje	4 495	7 542	3 060	4 017	Other countries
Australija i Okeanija	422	521	609	523	Australia and Oceania
Australija	301	203	89	201	Australia
Novi Zeland	108	301	323	287	New Zealand
Ostale zemlje	13	17	196	36	Other countries

15 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2011	2012	2013	2014	
UKUPNO	454 381	366 896	375 585	333 166	TOTAL
Evropa	440 489	356 766	360 667	317 674	Europe
Albanija	10 360	7 634	11 973	15 169	Albania
Austrija	5 211	4 219	3 852	1 348	Austria
Belgija-Luksemburg	801	260	616	233	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	22 412	27 413	18 385	31 858	B&H (with RS)
Bugarska	10	423	1 415	5 017	Bulgaria
Velika Britanija	4 425	4 560	3 334	5 232	Great Britain
Grčka	39 285	3 575	3 594	295	Greece
Danska	22	8	1 049	740	Denmark
Italija	31 064	12 393	15 722	34 829	Italy
Mađarska	76 859	18 058	1 131	585	Hungary
Njemačka	20 508	14 381	13 295	5 858	Germany
Slovenija	30 293	28 887	36 007	13 310	Slovenia
Republika Srbija	79 820	83 360	133 473	80 006	Republic of Serbia
Poljska	3 737	4 406	4 289	7 574	Poland
Makedonija	1 417	2 293	2 762	3 365	Macedonia
Rumunija	473	2 205	174	203	Romania
Ruska federacija	2 754	7 424	5 789	4 021	Russian Federation
Hrvatska	45 892	83 544	59 548	33 110	Croatia
Francuska	1 753	2 458	3 312	2 844	France
Holandija	3 246	2 653	1 451	398	Netherlands
Češka Republika	5 571	2 691	4 643	3 078	Czech Republic
Švajcarska	14 521	2 623	2 654	3 651	Switzerland
Švedska	1 465	2 137	1 601	2 335	Sweden
Španija	314	28	129	115	Spain
Turska	11 229	11 702	9 730	5 699	Turkey
Kipar	188	20	121	1 108	Cyprus
Ostale zemlje	26 859	39 804	20 618	55 693	Other countries
Azija	2 957	6 708	7 432	8 078	Asia
Gruzija	76	0	-	4	Georgia
Iran	0	0	-	75	Iran
Irak	0	0	-	-	irak
Izrael	17	189	5	4	Israel
Indija	0	0	-	1 026	India
Indonezija	0	0	-	-	Indonesia
Japan	1 132	1 966	2 295	1 835	Japan
Kina	748	3 802	3 907	2 561	China
Koreja	0	0	20	1	Korea
Sirija	0	2	-	-	Syrian Arab Republic
Tajland	0	91	84	-	Thailand
Hong Kong	275	17	6	140	Hong Kong
Ostale zemlje	709	641	1 116	3 456	Other countries
Afrika	10 028	2 082	6 344	6 108	Africa
Alžir	140	0	-	-	Algeria
Obala Slonovače	0	0	-	-	Ivory Coast
Egipat	9 824	130	96	212	Egypt
Etiopija	0	0	-	-	Ethiopia
Libijska Arapska Džamahirija	0	1 898	5 840	5 735	Libyan Arab Jamahiriya
Mali	0	0	68	0	Mali
Tunis	0	0	-	-	Tunis
Ostale zemlje	64	54	340	161	Other countries
Amerika	797	1 293	1 032	1 097	America
Kanada	55	238	168	153	Canada
Panama	1	8	3	18	Panama
SAD	610	948	743	803	USA
Argentina	0	0	-	2	Argentina
Brazil	1	0	3	0	Brazil
Ekvador	0	0	-	3	Ecuador
Kolumbija	0	0	-	-	Columbia
Peru	0	0	12	16	Peru
Djevičanska ostrva	0	0	15	3	The Virgin Islands
Ostale zemlje	130	99	88	100	Other countries
Australija i Okeanija	110	47	111	209	Australia and Oceania
Australija	110	47	65	120	Australia
Novi Zeland	0	0	1	19	New Zealand
Ostale zemlje	0	0	45	70	Other countries

15 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	
Ukupno	366 896	375 585	333 166	1 820 850	1 773 352	1 784 214	Total
Evropska unija	105 460	155 791	119 215	699 450	784 201	816 623	European Union
Ostale evropske zemlje	251 306	204 876	198 459	884 952	743 687	725 396	Other European countries
Amerika	1 293	1 032	1 097	42 720	39 259	39 256	America
Azija	6 708	7 432	8 078	189 356	200 240	198 249	Asia
Afrike	2 082	6 344	6 108	3 852	5 357	4 167	Africa
Australija i Novi Zeland	47	66	139	521	413	487	Australia and New Zealand

15 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹EXPORT AND IMPORT BY SITC¹⁾ GOODS SECTIONS¹⁾

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	
Ukupno	366 869	375 585	333 166	1 820 850	1 773 352	1 784 214	Total
Hrana i žive životinje	27 726	29 093	60 380	356 578	368 149	397 858	Food and live animals
Piće i duvan	25 469	24 346	24 892	65 091	64 802	63 297	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	56 142	59 654	63 610	60 358	48 593	42 884	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	50 463	108 081	48 443	334 356	257 993	236 482	Mineral fuels and lubricants
Životinske i biljne masti	3 257	2 270	5 988	16 073	14 400	13 562	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	11 972	9 239	12 764	169 570	179 280	181 154	Chemical products
Prerađeni proizvodi	154 046	101 852	82 813	263 391	263 914	270 392	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	25 896	25 888	22 859	332 870	345 352	339 152	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	8 111	9 087	10 932	222 137	226 679	239 427	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	3 814	6 075	486	425	4 190	6	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev.3¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev.3